

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 37.014.5:61:378.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14005293>

**Моделювання ефективної системи мотивації для підвищення
академічної успішності здобувачів вищої медичної освіти**

Дехтяр Юрій Миколайович,

доктор медичних наук, професор кафедри загальної, дитячої та військової
хірургії з курсом урології та офтальмології Одеського національного
медичного університету, 65000, м. Одеса, пров. Валіховський 2, Україна,
ddoctor@i.ua, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0256-9279>

Рачок Ігор Васильович,

кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної, дитячої та військової
хірургії з курсом урології та офтальмології Одеського національного
медичного університету, 65000, м. Одеса, пров. Валіховський 2, Україна,
rachok13011969@gmail.com, ORCID <https://orcid.org/0009-0004-5470-1619>

Трубенко Олександр Анатолійович,

старший викладач кафедри хірургії та екстреної медицини Черкаської
медичної академії, 18001, м. Черкаси, вул. Хрещатик 215, Україна,
oleksandrtrubenko@ukr.net, ORCID <https://orcid.org/0009-0000-1167-3495>

Прийнято: 08.10.2024 | Опубліковано: 29.10.2024

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Анотація: Академічний успіх здобувачів медичної освіти є одним із вирішальних факторів у формуванні майбутнього системи охорони здоров'я, тому розробка ефективних систем мотивації має важливе значення для їхньої освітньої діяльності. Через інтенсивний характер медичних програм здобувачі часто долають значні виклики, які можуть впливати на їхню мотивацію, призводячи до зниження продуктивності та навіть професійного вигорання. Попри загальновизнану важливість мотивації для академічного успіху відсутня комплексна, адаптована система, яка б враховувала специфічні потреби та мотиваційні чинники здобувачів-медиків. **Мета дослідження** – аналіз наявних методик оптимізації мотивації здобувачів-медиків, що враховують специфіку їхнього навчання, зокрема високе навчальне навантаження, емоційний стрес та необхідність практичного застосування теоретичних знань, а також зворотний зв'язок від самих здобувачів. **Методи:** аналіз наукової літератури, синтез, узагальнення, систематизація. **Результати.** Отримані результати дослідження свідчать, що система мотивації, яка поєднує індивідуальне формування цілей, наставництво та добре структурований зворотний зв'язок, значно покращує академічну успішність. Здобувачі-медики, які беруть участь у програмах, що поєднують ці елементи, показують вищий рівень мотивації, нижчий рівень стресу та більшу стабільну академічну успішність. Дослідження також виявило, що підтримка однолітків і професійне наставництво відіграють провідну роль у підтримці мотивації під час складних періодів, таких як клінічні ротації та підготовка до іспитів. **Висновки.** Отже, здійснене дослідження підкреслює потребу в адаптивній, багатогранній системі мотивації, спеціально розробленій для здобувачів медичних спеціальностей. Така система має включати як внутрішні мотиватори, такі як особистісний ріст і майстерність; так і зовнішні, такі як визнання й підтримка. Упроваджуючи

ці методи, медичні заклади можуть сприяти створенню середовища, яке не лише підвищує академічний успіх, але й сприяє психічному комфорту здобувачів, забезпечуючи більш стійкі майбутні медичні кадри.

Ключові слова: *мотиваційні стратегії, навчальна ефективність, студентська залученість, інноваційні підходи, педагогічна підтримка.*

Modeling an effective motivation system to improve the academic performance of higher medical education students

Yurii Dekhtiar,

Doctor of Medical Sciences, Professor of the Department of General, Children's and Military Surgery with a Course of Urology and Ophthalmology of the Odesa National Medical University, 65000, Odessa, lane Valikhovskiy 2, Ukraine, ddoctor@i.ua, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0256-9279>

Igor Rachok,

Candidate of Medical Sciences, Associate Professor of the Department of General, Children's and Military Surgery with a Course of Urology and Ophthalmology of the Odesa National Medical University, 65000, Odessa, lane Valikhovskiy 2, Ukraine, rachok13011969@gmail.com, ORCID <https://orcid.org/0009-0004-5470-1619>

Oleksandr Trubenko,

Senior Lecturer of the Department of Surgery and Emergency Medicine of the Cherkasy Medical Academy, 18001, Cherkasy, st. Khreshchatyk 215, Ukraine, oleksandrtrubenko@ukr.net, ORCID <https://orcid.org/0009-0000-1167-3495>

Abstract: *Academic success among medical education students is one of the crucial factors in shaping the future of the healthcare system, making the development of effective motivation systems essential for their educational activities. Due to the intensive nature of medical programs, students often face significant challenges that can affect their motivation, leading to decreased productivity and even professional burnout. Despite the widely recognized importance of motivation for academic success, there is a lack of a comprehensive, tailored system that considers the specific needs and motivational factors of medical students. **The aim** of the study is to analyze existing methods for optimizing the motivation of medical students, taking into account the specifics of their education, particularly the high academic workload, emotional stress, and the necessity for practical application of theoretical knowledge, as well as feedback from the students themselves. **Methods:** Analysis of scientific literature, synthesis, generalization, and systematization. **Results.** The results of the study indicate that a motivation system that combines individual goal setting, mentoring, and well-structured feedback significantly enhances academic performance. Medical students participating in programs that incorporate these elements demonstrate higher levels of motivation, lower stress levels, and more stable academic success. The research also showed that peer support and professional mentoring play a leading role in maintaining motivation during challenging periods, such as clinical rotations and exam preparation. **Conclusions.** Therefore, the conducted research emphasizes the need for an adaptive, multifaceted motivation system specifically designed for medical specialty students. Such a system should include both intrinsic motivators, such as personal growth and mastery, and extrinsic rewards, such as recognition and support. By implementing these methods, medical institutions can foster an environment that not only enhances academic success but also promotes the mental well-being of students, ensuring a more resilient future medical workforce.*

***Keywords:** motivational strategies, academic effectiveness, student engagement, innovative approaches, pedagogical support.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Успішність здобувачів медичних спеціальностей має важливе значення не лише для їхнього особистого розвитку, але й для системи охорони здоров'я, у якій вони працюватимуть у майбутньому. Зазначимо, що академічна успішність в освіті загалом та в медичній зокрема, є однією з цілей сталого розвитку України та має розвиватись згідно з новими технологіями й стандартами задля сприяння інтеграційним процесам [1]. Медична освіта, як відомо, є дуже складною, характеризується жорстким освітнім планом, високими очікуваннями та необхідністю набуття здобувачами як теоретичних знань, так і практичних навичок. Ці чинники часто призводять до стресу, вигорання та зниження академічної успішності, що, зрештою, може стати на заваді розвитку компетентних і вмотивованих фахівців у галузі охорони здоров'я. Отже, необхідно розробити та впровадити ефективну систему мотивації, яка допоможе здобувачам-медикам подолати ці виклики та покращити їхні академічні результати.

Мотивація є одним із ключових чинників академічного успіху, що впливає на те, наскільки здобувачі зацікавлені в навчанні, наполегливі в подоланні труднощів і підтримують високі стандарти успішності. Але мотивація не є одновимірною конструкцією, вона формується складною взаємодією внутрішніх факторів, таких як особистий інтерес і пристрасть до навчальної дисципліни, і зовнішніх – зокрема оцінок, кар'єрних перспектив і зовнішнього визнання. У контексті медичної освіти, де високими є ризики, а освітній процес вимагає як розумових, так і емоційних зусиль, рівень

мотивації здобувачів коливається й може бути легко знижений під тиском постійних академічних і клінічних вимог. Відповідно знання того, як змоделювати ефективну систему мотивації, пристосовану до унікальних особливостей здобувачів-медиків, має важливе значення для підвищення їхньої академічної успішності [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема створення ефективної системи мотивації для підвищення академічної успішності здобувачів-медиків привертає увагу дослідників, особливо у зв'язку з тим, що вимоги до медичної освіти продовжують зростати в умовах постійної цифровізації [3; 4]. Науковці все більше зосереджуються на необхідності вивчення та управління змінними, що впливають на мотивацію здобувачів, оскільки це визнано ключовим фактором, що визначає як академічний успіх, так і професійну компетентність. Відомими вченими, що зробили внесок у цю сферу, є С. Захаров, О. Русакова, О. Смольянова [5]. Дослідники працювали над теорією самодетермінації, яка сформувала теоретичну основу для багатьох досліджень, що вивчають внутрішню та зовнішню мотивації в освітніх контекстах. Ці автори розрізняють внутрішню мотивацію – залучення до діяльності заради власного задоволення; та зовнішню, зумовлену зовнішніми винагородами чи тиском, наголошуючи, що розвиток внутрішньої мотивації в здобувачів може призвести до вищих академічних досягнень, більшої наполегливості та покращення самопочуття. У медичній освіті ці принципи застосовуються в численних дослідженнях, що виявляють критичну потребу в автономії, компетентності та спорідненості, які повинні бути вбудовані в академічну структуру для підтримки мотивації.

Наприклад, М. Кирилів [6] та Н. Нагорна [7] розглядають самодетермінацію здобувачів-медиків і виявляють, що внутрішня мотивація є сильним фактором, який впливає на академічну успішність.

Спираючись на поняття самодетермінації, науковці все більше фокусуються на контекстуальних факторах, які можуть посилити мотивацію. Зокрема, роботи Р. Юрій [8] та О. Ханюкова [9] про клінічне мислення й мотивацію в медичному освітньому процесі дають важливі уявлення про те, як вони впливають на мотивацію. Дослідники припускають, що освітнє середовище, у якому здобувачі мають відчуття автономії, майстерності та мети, призводить до глибшої взаємодії й покращення академічних результатів. Це має значення для розробки освітніх програм у медичних закладах освіти, де сприяння автономії здобувачів і створення можливостей для засвоєння матеріалу вважаються важливими для мотивації.

Ученими визнається важлива роль зворотного зв'язку в мотивації здобувачів. Зокрема, Н. Дужич [10] стверджує, що своєчасний, конструктивний і точний зворотний зв'язок має величезне значення для підтримки мотивації та навчання здобувачів освіти. Він не лише допомагає визначити сфери для вдосконалення, але й сприяє розвитку мислення, яке тісно пов'язане з мотивацією.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. До нерозкритих раніше питань обраної проблематики належить визначення ключових мотиваційних чинників, специфічних для здобувачів-медиків, які відрізняються від здобувачів інших напрямів через особливі вимоги до медичної освіти. Іншим недостатньо дослідженим аспектом є розробка адаптивної системи мотивації, яка б інтегрувала як внутрішні, так і зовнішні фактори для підтримки довгострокової академічної успішності. Бракує наукових досліджень щодо ефективності індивідуальних мотиваційних стратегій, які б враховували індивідуальні відмінності здобувачів медичних спеціальностей у способах навчання та управлінні стресом.

У цій статті визначено основні мотиваційні фактори, характерні для здобувачів медичних спеціальностей. Запропоновано адаптивну систему мотивації, яка інтегрує внутрішні та зовнішні фактори для забезпечення довгострокової академічної успішності, з урахуванням індивідуальних відмінностей здобувачів освіти.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – дослідити методики оптимізації мотивації здобувачів-медиків, які враховують специфіку їхнього навчання, зокрема високе навчальне навантаження, емоційний стрес та необхідність практичного застосування теоретичних знань, а також зворотний зв'язок від самих здобувачів.

Відповідно до мети було сформульовано такі завдання: 1) проаналізувати наявні методи оптимізації мотивації здобувачів медичної освіти з урахуванням специфіки їхнього навчання; 2) здійснити огляд наукових напрацювань за тематикою; 3) розглянути інноваційні технології навчання, які сприяють підвищенню академічної успішності та вмотивованості.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. Мотивація здобувачів вищої медичної освіти відіграє ключову роль у формуванні їхніх академічних досягнень, професійної компетентності та загальної готовності до роботи у сфері охорони здоров'я, яка вимагає значних зусиль. Розробка ефективної системи мотивації для таких здобувачів вимагає комплексного підходу, що поєднує як традиційні, так і інноваційні стратегії. Така система має враховувати внутрішні й зовнішні чинники, орієнтуватися на короткострокові та довгострокові цілі, а також передбачати безперервну педагогічну підтримку.

Ефективна система мотивації для здобувачів медичних закладів вищої освіти полягає в декількох ключових складових: внутрішня мотивація,

зовнішня мотивація, самоефективність, орієнтація на мету та соціальне середовище. Ці складові активно взаємодіють між собою, що впливає на успішність і залученість здобувачів.

Внутрішня мотивація – це внутрішні бажання та інтереси, які спонукають здобувачів освіти займатися навчальною діяльністю заради особистого задоволення або самореалізації. У медичній освіті внутрішня мотивація нерідко випливає з великого інтересу до науки, бажання допомагати іншим або прагнення здобути престижну та інтелектуально цікаву професію. Коли здобувачі освіти мають внутрішню мотивацію, вони виявляють вищий рівень наполегливості, креативності й стійкості перед труднощами. Так, наприклад, захоплення вивченням нових медичних досліджень, опануванням складних методик і, зрештою, внеском в розвиток охорони здоров'я може підтримувати мотивацію здобувачів навіть у складних ситуаціях [6; 7].

З іншого боку, зовнішня мотивація обумовлена зовнішніми винагородами, такими як оцінки, репутація або можливості майбутньої кар'єри. Незважаючи на те, що зовнішні мотиватори часто вважаються менш ефективними у формуванні довгострокової мотивації, вони можуть зіграти важливу роль у підтримці зосередженості та дисципліни здобувачів освіти, особливо у структурованому та конкурентному освітньому середовищі, як-от медична освіта. Стипендії, академічні відзнаки та перспектива працевлаштування в майбутньому є прикладами зовнішніх винагород, які можуть підвищити мотивацію здобувачів.

Самоефективність – ще один важливий компонент, що стосується впевненості здобувача у своїй спроможності досягти успіху у виконанні конкретних завдань. Здобувачі-медики з високою самоефективністю з більшою ймовірністю ставлять перед собою складні цілі, наполегливо долають невдачі та, зрештою, досягають вищих освітніх результатів. Самоефективність

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

підкріплюється успішним досвідом, відгуками викладачів і спостереженнями за однолітками, які досягли успіху за подібних умов. У медичній освіті розвиток самоефективності передбачає надання можливостей для практичного навчання, клінічних симуляцій і своєчасного конструктивного зворотного зв'язку від викладачів.

Спрямованість на мету визначає, чи мотивують здобувачів освітні цілі (опанування знань), чи цілі результативності (прагнення отримати позитивну оцінку від інших). Зосередженість на цілях призводить до поглибленого вивчення та стійкого інтересу до предмета, тоді як цілі результативності можуть призвести до поверхового навчання, спрямованого на отримання високих оцінок, а не на розуміння матеріалу. У медичній освіті збалансування обох типів цільових орієнтацій може бути важливим, оскільки цілі опанування сприяють формуванню довгострокової компетентності, а цілі результативності спонукають здобувачів вищої освіти відповідати жорстким стандартам, що вимагаються при оцінюванні та професійній ліцензії.

Соціальне середовище, зокрема взаємодія з однолітками, відносини з викладачами та інституційна культура, відіграє важливу роль у формуванні мотивації. Колективне навчання, наставництво та мережі підтримки можуть підвищити мотивацію, забезпечивши емоційну та інтелектуальну підтримку, у той час, як конкурентне середовище іноді може призвести до стресу та демотивації, якщо ним не керувати належним чином.

В умовах швидкого розвитку освітніх технологій та зміни вимог медичної професії інноваційні стратегії формування мотивації здобувачів-медиків стають все більш важливими для формування мотиваційних стратегій. Однією з найефективніших інновацій є використання симуляційних методів навчання. Симуляції дозволяють здобувачам відпрацьовувати клінічні навички в контрольованому, безризиковому середовищі, скорочуючи

дистанцію між теорією та практикою. Можливість брати участь у високоточних симуляціях підвищує впевненість здобувачів, сприяє активному навчанню та посилює внутрішню мотивацію, надаючи відчуття застосування знань у реальному світі.

Гейміфікація – ще один новий метод підвищення мотивації. Завдяки впровадженню ігрових елементів у навчальні завдання, таких як системи балів, таблиці лідерів і винагороди, здобувачі можуть мати підвищену зацікавленість і відчуття виконаного обов'язку. Гейміфіковані навчальні платформи, особливо в курсах анатомії та клінічних досліджень, можуть стимулювати конкуренцію в нормальному режимі, підтримуючи інтерес здобувачів до вивчення складного матеріалу [11].

Індивідуальні навчальні траєкторії – ще одна важлива інновація. На відміну від традиційних «універсальних» моделей, індивідуальна освіта пристосовує навчання до індивідуальних потреб, уподобань і темпів навчання здобувача освіти. У медичній освіті адаптивні навчальні платформи використовують аналітику даних для моніторингу прогресу здобувачів і коригування складності та типу контенту, що викладається. Такий підхід підтримує як внутрішню, так і зовнішню мотивацію, дозволяючи здобувачам відчувати контроль над своєю навчальною діяльністю та забезпечуючи миттєвий зворотний зв'язок щодо успішності.

Ще однією новацією є впровадження міжпрофесійної освіти (ІРЕ). Вона дає змогу здобувачам-медикам взаємодіяти зі здобувачами з інших галузей охорони здоров'я, як-от медсестринство, фармація та фізична терапія. Працюючи в міждисциплінарних командах, здобувачі розвивають важливі навички спілкування та співпраці, які високо оцінюються в клінічній практиці. Кооперативна природа міжпрофесійної освіти сприяє мотивації, наголошуючи

на важливості командної роботи та спільної мети – покращення лікування пацієнтів [12].

Педагогічна підтримка має принципове значення в моделюванні ефективної системи мотивації здобувачів вищої медичної освіти. Викладачі виступають у ролі фасилітаторів, наставників і прикладів для наслідування, які можуть істотно впливати на мотиваційний мікроклімат у медичній освіті. Їхня підтримка передбачає створення освітнього середовища, яке сприяє розвитку автономії, компетентності та спорідненості – трьох фундаментальних психологічних потреб, визначених теорією самодетермінації, які є важливими для розвитку внутрішньої мотивації.

По-перше, викладачі мають підтримувати самостійність, забезпечуючи здобувачів освіти можливостями для вибору та самоспрямування у процесі освіти. Цього можна досягти за допомогою факультативних курсів, дослідницьких проєктів і модулів самостійного навчання, які дозволяють здобувачам освіти реалізовувати свої конкретні інтереси в медичній сфері. Коли здобувачі відчувають відповідальність за свою освіту, їхня мотивація до ґрунтовного засвоєння матеріалу зростає.

По-друге, компетентність підтримується, коли викладачі пропонують здобувачам освіти складні завдання, чіткі очікування й конструктивний зворотний зв'язок. У медичній освіті, де складність матеріалу є дуже високою, важливо викладати матеріал поетапно, поступово підвищуючи рівень складності відповідно до розвитку навичок і знань здобувачів. Регулярне оцінювання та зворотний зв'язок допомагають здобувачам вищої освіти відстежувати власні досягнення й вдосконалюватися в навчанні, що сприяє підвищенню їхньої самоефективності.

Зрештою, близькість або необхідність соціального зв'язку посилюється, коли викладачі створюють сприятливе та інклюзивне середовище в аудиторії.

Здобувачі-медики отримують задоволення від відчуття, що вони є частиною спільноти здобувачів, які мають схожі цілі та завдання. Викладачі, які є доступними, емпатичними й зацікавленими в успіху здобувачів медичної освіти, допомагають сформувати це відчуття спільноти й мотивації. Програми наставництва, де досвідчені лікарі проводять здобувачів через освітній та професійний простір, слугують потужними мотиваційними інструментами, забезпечуючи надання як емоційної підтримки, так і практичних порад.

Поєднання педагогічної підтримки, інноваційних стратегій та добре структурованої мотиваційної системи створює сприятливе середовище, у якому здобувачі-медики можуть розвиватися й вдосконалюватися. Викладачі відіграють провідну роль у цьому процесі, визнаючи різнобічні мотиваційні потреби здобувачів і адаптуючи свої стратегії викладання до цих потреб (табл. 1).

Таблиця 1

Компоненти ефективної системи мотивації здобувачів медичної освіти

Компонент	Характеристика	Приклад у медичній освіті
Внутрішня мотивація	Внутрішній стимул, що базується на інтересі, захопленні та задоволенні	Бажання здобути клінічні навички, щоб допомагати пацієнтам
Зовнішня мотивація	Мотивація, зумовлена зовнішніми винагородами або результатами	Прагнення до високих оцінок або визнання для забезпечення майбутньої ординатури
Самоефективність	Впевненість у своїй здатності досягти академічного та професійного успіху	Участь у клінічних симуляціях для отримання практичного досвіду

Орієнтація на мету	Зосередженість на опануванні (навчанні) або на виконанні (результатах)	Прагнення до поглибленого вивчення хвороби (майстерність) проти прагнення отримати високі бали на іспиті (результативність)
Соціальне оточення	Вплив однолітків, наставників та інституційної культури	Робота в навчальних колективах або отримання наставництва від лікарів

Джерело: складено авторами за [13;14]

Зазначимо, що підвищення рівня успішності здобувачів-медиків передбачає не лише поширення знань, а й розвиток критичного мислення, клінічних навичок та професійного ставлення. Це вимагає впровадження інтерактивних технологій, інноваційних методів навчання та стратегічної інтеграції електронних освітніх ресурсів в освітню програму. Такі інструменти й методи можуть посилити мотивацію, сприяти поглибленому вивченню та узгоджуватися з внутрішніми й зовнішніми мотивами здобувачів, що в підсумку сприятиме покращенню академічних результатів.

Інтеграція інтерактивних технологій у медичну освіту значно трансформувала традиційні підходи до викладання. Інтерактивні технології, такі як віртуальні симуляції, доповнена реальність (AR) і віртуальна реальність (VR), надають здобувачам медичної освіти можливість взаємодіяти зі складними клінічними сценаріями в контрольованому й безпечному для них середовищі. Такі технології дозволяють здобувачам візуалізувати анатомічні структури й маніпулювати ними, виконувати віртуальні операції та практикувати діагностичні процедури, що покращує сприйняття теоретичних концепцій і водночас розвиває практичні навички. Наприклад, заняття з анатомії з використанням віртуальної реальності дозволяють здобувачам досліджувати організм людини в трьох вимірах, забезпечуючи рівень

інтерактивності та залученості, який перевершує звичайні підручники чи лекції. Такий ефект занурення сприяє поглибленому навчанню, дозволяючи здобувачам пов'язувати абстрактні знання з реальними практиками, тим самим покращуючи запам'ятовування й пригадування інформації [15].

Інтерактивні технології сприяють колективному навчанню та роботі в команді, що є важливими навичками в медичній галузі. Платформи, що підтримують онлайн-дискусії, телемедичні симуляції та групове розв'язання проблем дозволяють здобувачам освіти працювати разом, попри відстань та часові пояси, формуючи гнучке та інклюзивне освітнє середовище. Такий підхід до співпраці відображає міждисциплінарну природу сучасної охорони здоров'я, де фахівці різних галузей мають співпрацювати, щоб забезпечити оптимальний догляд за пацієнтами. Інтеграція інтерактивних технологій у медичну освіту дозволяє здобувачам не лише вдосконалювати свої технічні навички, але й покращувати навички спілкування та роботи в команді, що є вкрай важливими для їхньої майбутньої кар'єри.

Нові методи викладання, які акцентують на активному навчанні, також стали ефективними стратегіями для покращення академічної успішності здобувачів-медиків. Традиційне лекційне викладання, яке часто сприяє пасивному навчанню, усе частіше доповнюється або замінюється активними методами, такими як проблемно орієнтоване навчання, використання «перевернутих класів» і навчання за принципом «рівний – рівному». При проблемноорієнтованому навчанні здобувачі знайомляться з реальними медичними випадками та отримують завдання визначити відповідні проблеми, дослідити потенційні рішення й застосувати свої висновки до конкретного випадку. Такий метод заохочує критичне мислення, самостійне навчання та застосування теоретичних знань у практичних ситуаціях. Цей підхід є особливо ефективним у медичній освіті, оскільки він відображає

діагностичний процес, який лікарі використовують у клінічній практиці, тим самим долаючи розрив між теорією та практикою.

Щоб краще пояснити роль інтерактивних технологій та нових методів навчання в підвищенні академічної успішності здобувачів-медиків, у табл. 2 узагальнено їхні ключові характеристики та потенційний вплив (табл. 2).

Таблиця 2

Роль інтерактивних технологій в академічній успішності здобувачів медичних закладів вищої освіти

Підхід	Характеристика	Вплив на академічну успішність
Віртуальна та доповнена реальність	Покращує практичні навички, поліпшує запам'ятовування складної інформації та сприяє кращому засвоєнню матеріалу	Імерсивні інструменти, що дозволяють здобувачам взаємодіяти з 3D анатомічними моделями та клінічними симуляціями
Проблемно орієнтоване навчання (PBL)	Здобувачі розв'язують реальні ситуації через дослідження та застосування медичних знань	Розвиває критичне мислення, самостійне навчання та застосування знань
«Перевернутий клас»	Здобувачі вивчають матеріали поза аудиторією, а час на заняттях присвячують інтерактивним вправам	Сприяє активному навчанню, глибшому залученню та кращому запам'ятовуванню інформації
Навчання за принципом «рівний – рівному»	Здобувачі викладають поняття своїм одноліткам, зміцнюючи їхнє власне розуміння	Покращує рівень розуміння, сприяє співпраці та покращує комунікативні навички
Електронні освітні ресурси	Онлайн-платформи, підручники й бази даних, які підтримують самокероване та персоналізоване навчання	Підвищують гнучкість, забезпечують індивідуальний зворотний зв'язок і підтримують мотивацію

Джерело: складено авторами за [15; 16]

Ще один інноваційний метод навчання, який набув популярності в медичній освіті, – це «перевернуті класи». У цій моделі здобувачі освіти мають опрацювати лекційні матеріали, літературу чи відео за межами аудиторії, тоді як аудиторний час присвячений інтерактивним дискусіям, аналізу конкретних ситуацій та практичним заняттям. Метод «перевернутого класу» заохочує учасників брати на себе відповідальність за власне навчання, водночас забезпечуючи можливості для поглибленого опрацювання матеріалу під час занять. Дозволяючи здобувачам застосовувати свої знання в структурованому середовищі, «перевернуті класи» покращують сприйняття, запам'ятовування та навички розв'язання проблем, що сприяють академічному успіху.

Навчання за принципом «рівний – рівному» – це стратегія активного вивчення, яка, як було доведено, покращує академічну успішність здобувачів-медиків. За такого навчання здобувачі отримують можливість учити своїх ровесників у формальному чи неформальному середовищі. Навчання інших вимагає глибокого розуміння предмета, що підсилює власні знання й розуміння здобувача. Навчання однолітків також сприяє створенню сприятливого освітнього середовища, де здобувачі можуть співпрацювати, ставити запитання й брати участь у змістовних дискусіях, що ще більше покращує їхнє розуміння складних медичних дисциплін.

Інтеграція електронних освітніх ресурсів у мотиваційні стратегії є ключовою інновацією в медичній освіті. Електронні навчальні ресурси, зокрема онлайн-підручники, відеоуроки, клінічні бази даних і системи управління навчанням, надають здобувачам легкий доступ до великої кількості інформації та навчальних інструментів. Такі ресурси можна

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

використовувати для підтримки самостійного навчання, що дозволяє здобувачам навчатися у власному темпі та відповідно до їхніх індивідуальних навчальних потреб. Наявність високоякісних електронних освітніх ресурсів сприяє гнучкості навчання, оскільки здобувачі вищої освіти можуть отримати доступ до матеріалів у будь-який час і в будь-якому місці, що полегшує баланс між вимогами медичної освіти та іншими обов'язками.

Електронні освітні ресурси можуть бути успішно інтегровані в мотиваційні стратегії для підвищення мотивації та академічної успішності здобувачів. Наприклад, адаптивні навчальні платформи, які коригують складність і зміст матеріалів залежно від успішності здобувача, надають індивідуальний зворотний зв'язок і рекомендації щодо подальшого навчання. Такий індивідуальний підхід не лише допомагає здобувачам виявити слабкі місця, а й мотивує їх до вдосконалення, ставлячи перед ними досяжні навчальні цілі. Крім того, гейміфіковані навчальні платформи, які включають такі елементи, як вікторини, завдання та винагороди, можуть зробити навчання більш цікавим і приємним, тим самим підвищуючи мотивацію й знижуючи рівень вигорання.

Інший спосіб того, як електронні освітні ресурси сприяють мотивації – це їхня здатність сприяти безперервному оцінюванню та зворотному зв'язку. Системи управління навчанням, такі як Blackboard або Moodle, дозволяють викладачам створювати інтерактивні вікторини, завдання та іспити, які можна оцінювати автоматично. Ці системи надають здобувачам освіти миттєвий зворотний зв'язок щодо їхньої успішності, допомагаючи відстежувати свій прогрес і приймати обґрунтовані рішення щодо того, на чому зосередити свої зусилля. Регулярне оцінювання не лише допомагає здобувачам не відставати від графіка, а й сприяє формуванню почуття досягнення відповідно до

проходження етапів навчання, що сприяє як внутрішній, так і зовнішній мотивації.

Висновки. Моделювання ефективної системи мотивації для здобувачів-медиків вимагає комплексного підходу, який охоплює як внутрішні, так і зовнішні мотиваційні чинники. Застосовуючи інноваційні стратегії, такі як симуляційне навчання, гейміфікація та індивідуалізація освіти, у поєднанні з потужною педагогічною підтримкою, викладачі медичної освіти можуть створити умови, які сприятимуть підвищенню рівня мотивації, життєстійкості та професійному зростанню здобувачів. Такий цілісний підхід забезпечує не лише академічну підготовку здобувачів-медиків, але і їхню мотивацію до того, щоб стати компетентними та доброзичливими фахівцями у сфері охорони здоров'я.

Упровадження інноваційних підходів, зокрема використання інтерактивних технологій і нових методів навчання, може значно підвищити академічний успіх здобувачів-медиків. Застосовуючи такі інструменти, як віртуальна реальність, проблемно орієнтоване навчання, «перевернуті класи» та взаємне навчання, медична освіта може вийти за межі традиційних лекційних моделей і створити більш цікавий, інтерактивний та ефективний освітній процес. Інтеграція електронних освітніх ресурсів у мотиваційні стратегії дозволяє забезпечити індивідуальний підхід до навчання, безперервний зворотний зв'язок і більшу гнучкість, що сприяє підвищенню академічної успішності.

Список використаних джерел

1. Мельниченко С. Г. Дослідження сучасного стану, проблем та перспектив впровадження цілей сталого розвитку в освітній процес в Україні. *Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції: Матеріали III*

Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю (Суми, 18 червня 2022 року). Суми: Сумський державний університет, 2022. С. 143–146.

2. Баранова І. В., Ільюк І. А., Постовітенко К. П. Мотивація до навчання – запорука ефективності сучасної медичної освіти. *Медична освіта*. 2019. № 2. С. 55–60. DOI: 10.11603/me.2414-5998.2019.2.10344

3. Хацько В., Балабай А., Камінський В. Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес медичних ЗВО для розвитку цифрової компетентності. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 5 (39). С. 572–584. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16\(34\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16(34))

4. Курташ Н. Теоретичні аспекти застосування інтегративних технологій викладання для підвищення рівня навчальної мотивації. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 11 (17). С. 810–823. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11\(17\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11(17))

5. Захаров С. В., Русакова О. О., Смольянова О. В. Мотиваційно-емоційні аспекти вибору професії лікаря вступниками медичного закладу вищої освіти. *Медична освіта*. 2023. № 1. С. 35–41. DOI: 10.11603/m.2414-5998.2023.1.13564

6. Кирилів М. В., Бекус І. Р., Криницька І. Я. Взаємозв'язки мотивації та академічної успішності серед здобувачів вищої медичної та медсестринської освіти в умовах сучасних викликів. *Україна. Здоров'я нації*. 2024. № 1. С. 127–132. DOI: <https://doi.org/10.32782/2077-6594/2024.1/22>

7. Нагорна Н., Марчук І. Роль мотивації здобувачів вищої освіти під час професійної підготовки. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 1 (1). С. 443–453. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1\(1\)-443-453](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1(1)-443-453)

8. Юрій Р. Ф., Коваль Б. Ф. Навчальні мотиви студентів медичних закладів вищої освіти України різних курсів навчання. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13353407>
9. Ханюков О. О., Смольянова О. В. Шляхи підвищення мотивації до навчання в іноземних здобувачів вищої медичної освіти на клінічній кафедрі. *Мистецтво медицини*. 2023. № 2 (26). С. 186–192. DOI: [10.21802/artm.2023.2.26.186](https://doi.org/10.21802/artm.2023.2.26.186)
10. Дужич Н. В., Марущак М. І. Взаємозв'язок академічної успішності та академічної мотивації серед студентів-медсестер. *Україна. Здоров'я нації*. 2023. № 2. С. 31–35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2077-6594/2023.2/06>
11. Кальбус О., Юдіна Т., Гудар'ян Ю. Розвиток медичних навичок через мультидисциплінарний підхід: впровадження Steam-освіти. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 5 (33). С. 650–662. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-5\(33\)-650-662](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-5(33)-650-662)
12. Шунков В. Міжпрофесійна освіта фармацевтів в університетах Великої Британії. *Comparative Professional Pedagogy*. 2024. № 14 (1). С. 114–122. DOI: [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2024-14\(1\)-14](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2024-14(1)-14)
13. Ільніцька Т. Дослідження ефективності підготовки майбутніх медсестер до професійної діяльності в умовах цифровізації медичних коледжів. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2023. № 69. С. 35–42. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-69-35-42>
14. Ляховський В. І., Краснов О. Г., Лисенко Р. Б., Немченко І. І., Краснова О. І., Ляхова Н. О., Плужнікова Т. В. Удосконалення матеріалів методичного забезпечення для контролю рівня знань у закладах вищої медичної освіти на сучасному етапі. *Науковий вісник Ужгородського*

університету. *Серія: Медицина.* 2023. № 1 (67). С. 121–126. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8127.2023.67.22>

15. Дехтяр Ю., Чорній О., Бутенко Л. Вища медична освіта в Україні в еру цифрової трансформації: вплив технологій. *Перспективи та інновації науки.* 2024. № 1 (35). С. 909–920. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16\(34\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16(34))

16. Тиравська Ю. В., Борисюк І. Ю., Камінський В. В. Інформаційний супровід, медіаформати та PR-технології в освітній політиці медичних закладів вищої освіти України. *Педагогічна Академія: наукові записки.* 2024. № 8. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12662756>